

Mirko Bratuša, rojen 19. februarja 1963 v Negovi, akademski kipar specialist, redni profesor za kiparstvo na Oddelku za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. V letih od 1984 do 1989 je študiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri profesorjih Dragu Tršarju, Slavku Tihcu in Luju Vodopivcu. Med letoma 1990 in 1992 je študij nadaljeval na Akademiji likovnih umetnosti v Münchnu pri Leu Kornbrustu, profesorju za urbano kiparstvo in pri njem leta 1993 diplomiral. Leta 1993 se je študijsko izpopolnjeval na Umetnostni akademiji v Düsseldorfu pri profesorju Tonyju Craggu. Podiplomski študij je končal s specialističnim delom leta 1993 na ljubljanski ALU pri profesorju Luju Vodopivcu. Med letoma 1993 in 1997 je deloval kot samozaposlen v kulturi, od leta 1997 pa poučuje na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani na Oddelku za likovno pedagogiko, kjer je redni profesor za kiparstvo. Za izrednega člana SAZU je bil izvoljen 6. junija 2019.

Mirko Bratuša se je sprva uveljavil v generaciji slovenskih kiparjev, ki so pod oznako »novo slovensko kiparstvo« delovali ob koncu osemdesetih let, vendar je s svojo humornostjo in fascinacijo nad materiali že takrat netipično izstopal. Leta 1988 je prejel študentsko Prešernovo nagrado, leta 2005 nagrado zlata ptica, leta 2006 pa nagrado Prešernovega sklada za razstavo *Anonimos* v madridski galeriji Circulo de Bellas Artes. »Dela Mirka Bratuše so kot celota, a tudi kot posamezni objekti posebnost v opusu slovenskega kiparstva, tako po teoretski kot po estetski izkušnji. Izjemno inventivni, domiselni v vsebinski in likovni zasnovi, nekakšni abstraktni »stroji« domišljije in ustvarjalne – notranje – moči, ki vznikajo iz nič, a so vendarle dejavni v umetniškem, pomenskem in "funkcionalnem" smislu. Nekakšni simulakri stanj in doživetij, ki učinkujejo v smislu novosti, izvirnosti in mojstrstva obvladovanja forme« (Andrej Medved 2006).

Nemiren eksperimentatorski duh Bratušo vodi od nenavadnega kombiniranja »starih« kiparskih snovi, gline, lesa, bronā, keramike z novimi, industrijsko proizvedenimi materiali, s poliuretanom, kerrockom, električnimi napeljavami in hladilnimi sistemi. Njegove antropomorfne, karakterne in personificirane figure so družbene alegorije, ki so doživele že vrsto transformacij, od mesečnikov, doktorjev, dirigentov, spomenikov, osamelcev, anonimnežev, navadnih kipov, svetnikov in hipokritov, kot jih je naslavljal po letu 1993. Od leta 1992 jih postavlja v kiparske instalacije, ki so velikokrat interaktivne in vključujejo nenavadne tehnološke rešitve. Zanimajo ga materiali z imanentno, specifično vsebino. Leta 1992 je na odmevni razstavi z naslovom *Tišina - Protislovne oblike resnice* (Moderna galerija Ljubljana) razstavljal s takrat najpomembnejšimi mladimi evropskimi kiparji.

S skupino sedmih mladih akademskih kiparjev z mednarodno udeležbo (Japonska, Kitajska, Nova Zelandija in Slovenija) je med letoma 2001 in 2002 vodil tehnološki proces

kiparstva v bronu, kakor tudi skozi teoretično osmišljanje bronaste forme v prostoru in kulturno zgodovinskem kontekstu. Odmevni razstavi *Bronasta delavnica* sta bili na ogled v ljubljanski galeriji Equrna in galeriji A+A v Benetkah. Veliko se je posvečal vprašanju kipa v naravnem in urbanem prostoru, kar je povzel v knjigi *Spomeniki minljivosti* (DZS 2000). Bratuša je s konceptom protispomenika ob koncu devetdesetih let razburkal slovenski javni prostor s kipom *Spomenik NG* v Novi Gorici in kipom *Nabukadnezar* pred Mestno galerijo v Ljubljani. »Bratuševi javni spomeniki, razen deloma novogoriškega, v glavnem niso neposredni ali posredni protispomeniki, ki bi nastajali v odnosu do konkretnih spomenikov. So pa v splošnem smislu protispomeniki ustaljeni zavesti in predstavi o spomenikih« (Jure Mikuž, 2000).

Med odmevnejše kiparske postavitve v javnem prostoru spadajo še *Vodnjak življenja* v Slovenj Gradcu iz leta 2002. »Svoje spomenike izenačuje s plastikami, ambientalno umeščenimi v prostoru brez klasičnih podstavkov, pri čemer je skušal prilagoditi novim izvirnim prijemom tudi bolj »klasične« naloge; tak je inventiven spomenik pesniku Manku Golarju v Gornji Radgoni, kjer je reliefno portretno upodobitev povezal v abstraktno krožno formo z vrisanimi otroškimi risbami in tako skušal zajeti pesnikovo sončno bistvo. V Ženavljah je izoblikoval spomenik nekdanjemu pristanku balona v obliki premišljeno v prostor umeščene prevotljene krogle, učinkovite tudi s pogledi v notranjost« (Milček Komelj 2019). V Gornji Radgoni je zasnoval alejo velikih Radgončanov kot edinstveno galerijo slovenskih kiparjev na prostem. Leta 2011 je s projektom *Grelci za vroče občutke* zastopal Slovenijo na 54. beneškem bienalu. V tej obsežni kiparski instalaciji je na kompleksen način združil kiparsko formo z zapleteno tehnologijo toplotnih črpalk in ju povezal v pomenljivo prostorsko strukturo.

V zadnjih letih se je Bratuša vzporedno s kiparskim ustvarjanjem intenzivno ukvarjal z realizacijo raziskovalnega laboratorija - ateljeja, ki ga pojmuje kot koncept in vsebino. Kipi so praviloma en del, drugi del so tehnološki pripomočki, ki se razvijajo paralelno. Tu ne gre za izume, temveč za osvajanje in obvladovanje postopkov, za radovednost. Energija, ki jo porabi za raziskovanje tehnologij in konceptov, se odraža v kiparskih projektih, oboje pa mu daje odgovore na vsakodnevna vprašanja in izzive. Atelje ni zgolj prostor, kjer se »nekaj« izdeluje, temveč je eksperiment in pot do realizacije. V tem ga najbolj izpolni celostni postopek dela. Kot laični strojnik, metalurg in podobno uživa v vpetosti izvedbe neke forme, išče nove materiale in koncepte obdelave, kombinacije in kontekste ter njihov odsev v prostoru.